

D · N
3/3 1957

Atomvapnen och utrikespolitiken

Den hittills förda debatten torde visa att med stegrad be-lysning av och stigande upplysning i frågan nödvändigheten av att anskaffa atomvapen blir alltmera allmänt erkänd. Inga finter och undvikanden kan i längden fördölja den enkla sanningen att vi, om vi skall ha ett försvar, bör ha så effektiva vapen som möjligt och att atomvapnen är ojämförligt mera effektiva än vad vi nu har. Atomvapnets fruktansvärda verkningar kan stärka den redan förhållande känslan av krigets ohälgbarhet, men inte vara ett skäl för att just vi skall avstå från dessa vapen. Ingen kan väl efter allvarligt övervägande hålla på att våra soldater och vår civilbefolkning skall göra sitt yttersta mot en angripare och samtidigt kräva att de skall gå till strid med så underlägsna vapen att motståndet snabbt och totalt måste bryta samman. Denna hållning innebär att man godtar tanken på väldiga människoffer utan varje hopp om framgång.

Men hur skall vi få atomvapen? Skall vi vänta sex eller sju år på en svensk produktion, som även sedan denna tid flutit under flera år måste bli ytterligt begränsad? Det skulle betyda att vi under ett skede av omkring tio år skulle höra till de ytterst få stater som i en kritisk period saknar de väsentliga vapnen utan att vara tillförsäkrade hjälp utifrån med sådana vapen. Konsekvenserna av vår neutralitetspolitik skulle bli ännu farligare än någon vid tiden för Atlantpaktens avslutande, för i dagarna åtta år sedan, kunde tänka sig.

USA väntas inom en nära framtid förse Atlantpaktstaterna med sådana stridsmedel som kan användas för atombomber och med annan materiel som möjliggör utbildning och övningar för strid med atomvapen. Även om själva laddningarna tänkes bli överlämnade först vid omedelbart krigshot eller krigsutbrott, är den förberedande hjälpen av nu angiven art den för närvarande, under fredstid, tillräckliga och väsentliga. Själva atombomberna kan snabbt ställas till förfogande; den organisation och den utbildning som krävs för deras användande kan däremot inte improviseras vid krigsfara.

Varför skulle vi inte, under bevarande av vår neutralitetslinje, kunna inköpa eller låna de stridsmedel varom här är fråga och sålunda kunna bereda oss för bruk av taktiska atombomber i händelse av angrepp? Vi har från västmakterna erhållit annan materiel av den största betydelse, bland annat radar från USA. Vi kan hänvisa till att Atlantpaktens chanser att försvara Norge blir ytterst små om Sverige hastigt betvingas. Vår förhandlingsposition måste stärkas av att vi inom några år själva är i stånd att tillverka atomvapen. Det borde vara givet att svenska regeringen hörde sig för i USA om de möjligheter som här kan finnas. Nu framföres gång efter annan påståendet att vi inte kan få de nya stridsmedlen utifrån, men ingen påstår att vi gjort något försök i den riktningen. Det lär vara ostridigt att något sådant försök inte gjorts och att de som förklarar saken omöjlig helt enkelt söker bluffa inför folket.

Mot en hänvändelse till USA kan inte det argumentet brukas att vi genom införsel av vapen tar politisk position. Vi har redan köpt massor av oumbärliga stridsmedel från England och USA; det visar hur svagt detta argument är. Vad vår ställning under ett krig beträffar torde för övrigt ingen svensk politiker utanför kom-

munismen vilja eller våga hävda att vi kan komma på den ryska sidan mot den demokratiska Västern. Tvärtom vet vi alla att Sverige vid ett angrepp under inga förhållanden kan försvara sig på lång sikt utan hjälp väster ifrån; vi räknar på denna hjälp trots att vi inte velat ingå i den allians som gör hjälpen säker. Den nyss avgångne arméchef som för några år sedan förklarade att vi inte finge förlita oss på främmande hjälp, representerade redan då inte förnuftet, utan en tanklös löjtnantsmorskhet; efter överbefälhavarens betänkande på hösten 1954 hör dumheter av den typen inte ens till de mest karolinska krigsoversertarnas utrustning.

Ett mera genomtänkt avståndstagande från atomvapen finnes främst på två håll. Dels naturligtvis kommunismen. Glädjen i förrådartidningarna över varje inlägg mot atomvapen — sida vid sida med skrytet över Rysslands starka atomvapen — borde göra de demokrater som ännu talar mot dessa vapen betänksamma. För kommunisterna är det helt naturligt en obehaglig tanke att Sverige skulle erhålla effektiva moderna vapen och därmed en väldig stärkning av försvaret; de hoppas på att vi skall kunna betvingas av Ryssland lika lätt som Estland, Letland, Polen, Ungern och raden av andra fordom fria stater i Rysslands grepp.

En annan linje som ständigt skymtar i debatten är att vi kanske kan komma fram till en avrustning i fråga om de nya vapnen. I så fall, säger man med rätta, är det meningslöst att förbereda deras anskaffande eller att alls diskutera dem. Dessa förhoppningar bör därför än en gång granskas.